

bilimname XXXIII, 2017/1, 35-66
Geliş Tarihi: 13.03.2017, Yayın Tarihi: 29.05.2017
doi: <http://dx.doi.org/10.21646/bilimname.2017.17>

DİN DERSİ ÖĞRETMENLERİNİN BİR ÖĞRETİM MATERYALİ OLARAK FİMLERİ KULLANMA DURUMLARI*

Mehmet KORKMAZ^a

Öz

Gelişen teknolojik imkanlarla birlikte din öğretimi sürecinde yararlanılacak materyallerin sayısı da artmıştır. Söz konusu materyallerden birisi de filmlerdir. Filmler dersleri daha eğlenceli ve öğretici hale getirebilir. Öğrencilere zengin öğrenme yaşantısı sunabilir. Bunun için öğretmenlerin bu materyalden etkili bir şekilde yararlanmaları din öğretiminde yaşanan ilgisizlik, isteksizlik, bıkkınlık gibi sorunların azalmasında katkı sağlayabilir.

Bu araştırmanın temel amacı, Din dersi öğretmenlerinin bir öğretim materyali olarak film/videoları kullanma durumlarını ortaya koymaktır. Araştırma, var olan durumu betimleyen tarama modelinde bir çalışmadır. Kayseri örnekleminde yapılan bu araştırmanın sonuçlarına göre; araştırmaya katılan Din dersi öğretmenlerinin yarısı derslerinde filmlerden yararlanmaktadır. Din dersi öğretmenlerinin en çok kullandıklarını söyledikleri film türü “kısa filmler/videolar”dır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin filmlerden en çok yararlandıkları ders türü “Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi”dir. En az film kullanılan öğretim alanı İmam Hatip Lisesi Meslek dersleri olmuştur. Dolayısıyla, derslerinde film kullanan öğretmenler daha çok ortaokul DKAB öğretmenleridir. Bayan öğretmenler erkeklere nazaran bu materyalden daha çok yararlanmaktadır. Öğretmenler bu materyali daha çok “işlenen konuyu zenginleştirmek, geliştirmek” için kullanmaktadırlar. Söz konusu öğretmenler filmleri daha çok meslektaşlarından ve internet sitelerinden temin etmektedirler. Araştırmaya katılan öğretmenler din öğretiminde film seçerken, en çok seçilen filmin “konuya uygunluğuna” dikkat ettiklerini söylemişlerdir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin film kullanma konusunda en çok yaşadıkları sorun, bazı okullardaki internet ve bilgisayar yetersizliğidir.

* Bu çalışma, yazarın 21-23 Mayıs 2015'te İstanbul'da düzenlenen Uluslararası Sinema ve Din Sempozyumu'nda “*Din Dersi Öğretmenlerinin Bir Öğretim Materyali Olarak Filmlerden Yararlanma Durumu*”, ismiyle sunduğu bildirinin gözden geçirilmiş ve geliştirilmiş şeklidir.

^a Doç. Dr., Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, mkorkmaz@erciyes.edu.tr
ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-6873-4313>

Anahtar kelimeler: Din dersi öğretmenleri, din öğretimi, filmler.

Giriş

Din öğretimi alanının teori (kuram) ve pratik (uygulama) boyutları söz konusudur. Din öğretimi alanının kuramsal boyutuyla ilgilenen Din Eğitimi Bilimi; din eğitimi nedir? niçin vardır? nasıl vardır? sorularına olgusal bir şekilde cevaplar arar. Dinin öğretilebilirliği ve niçin, nasıl, nerede, hangi araç ve gereçlerle, ne kadar öğretilebileceğini vb. araştırma konusu yapar. Bu bilim din öğretiminde program geliştirmeden başlayarak bütün süreçler ve bu süreçlerdeki öğeler için teorik zemin oluşturmaya, sistemli ve kullanılabilir bilgi üretmeye çalışır. Din Öğretimi Bilimi çatısı altında yer alan bilim dallarından birisi de “Din Eğitimi/Öğretimi Teknolojisi”dir (Akyürek, 2010:104).

Din Öğretimi Teknolojisi bireylerin dinle ilgili öğrenmelerine kılavuzluk yapılırken, öğretme-öğrenme süreçlerine yardımcı olacak araç, materyal ve ortamlarla ilgilenen bir disiplindir. Din öğretimi teknolojisi formal din eğitimi etkinlikleri olan örgün ve yaygın din eğitimi alanlarında ihtiyaç duyulan öğretim-arac, gereç ve materyallerinin tasarlanması, geliştirilmesi, uygulanması ve değerlendirilmesi gibi konularla ilgilenmekle birlikte, bu süreçlerde yararlanılabilecek bilgisayar destekli öğretim materyallerinin, programlarının, internet sitelerinin geliştirilmesini yapmak, bütün bu unsurlarla öğretmen, öğrenci, ortam, zaman gibi değişkenler arasındaki ilişkileri incelemek ve açıklamak, dolayısıyla daha nitelikli bir din öğretimi hizmetinin gerçekleştirilmesine katkıda bulunmak gibi görev ve işlevlere sahiptir. (Korkmaz, 2014:11).

Hayatın hemen her alanında görülen hızlı değişiklikler din eğitimi teknolojisi alanını da etkilemekte, bundan birkaç asır önce kullanılan eğitim teknolojileri (araç-materyal-ortam vb.) ile günümüzde kullanılan teknolojiler baş döndürücü bir şekilde farklılaşmaktadır. Din öğretimi alanında görev yapan öğretmenlerin söz konusu teknolojileri yakından tanımaları ve derslerinde bunları etkili bir şekilde kullanmaları son derece önemlidir. Zira öğrencilerin din öğretimi programlarında belirlenen hedeflere ulaşabilmeleri, uygun öğrenme yaşantılarını geçirmelerine, bunun için de onlara uygun teknolojileri (araç-gereçleri) kullanmalarına bağlıdır. Öğretmenlerin din öğretiminde kullanabilecekleri materyallerden birisi de filmlerdir. (Yorulmaz, 2015: s.256).

Filmler öğrencilerin birden çok duyu organına hitap eden, yaşanmış ya da yaşanması muhtemel hayat durumlarını en etkileyici bir şekilde eğitim ortamına getiren öğretim materyalleridir. Bu anlamda din öğretiminde niteliksel sorunların tartışılmaya devam ettiği günümüzde, filmlerden yararlanmanın önemli katkıları olabilir. Bu önemine binaen işte bu araştırmada din öğretimi sürecinde filmlerden yararlanma durumu ele alınmıştır. Bu çerçevede din dersi öğretmenlerinin (İHL, DKAB) din öğretimi sürecinde; 1- Bir öğretim materyali olarak filmlerden ne kadar yararlandıkları, 2- Bunların türünün ne olduğu, 3- Bunları hangi derslerde kullandıkları, 4- Bunları seçerken nelere dikkat ettikleri, 5- Derslerinden bunlardan nasıl yararlandıkları, 6- Bu süreçte ne tür sorunlar yaşadıkları vb. sorulara cevap aranmıştır.

Araştırma tarama modeli esas alınarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın teorik kısmında din öğretimi ve eğitim bilimleriyle ilgili kaynaklardan faydalanılmıştır. Araştırmanın uygulama kısmında ise sahada görev yapan öğretmenlerde anket yoluyla bilgi toplanmıştır. Araştırma örneklemini Kayseri kent merkezinde (Melikgazi, Kocasinan ve Talas ilçelerinde) bulunan ortaokul ve liselerde görev yapan 108 din dersi öğretmeninden oluşmuştur.

Araştırmanın uygulama kısmında önce ilgili literatürden elde edilen bilgiler doğrultusunda anket taslağı oluşturulmuş, alan uzmanlarından görüş alındıktan sonra ankete son şekli verilmiştir. Uygulama sonucunda elde edilen bulgular kodlanarak, bilgisayar ortamına aktarılmıştır. SPSS-15 istatistik programında analiz ve değerlendirilmesi yapılan sonuçlar, yüzde, frekans ve çapraz tablo analizleriyle, betimlenmeye ve yorumlanmaya çalışılarak genellemelere varılmıştır. Ankette yer alan iki tane açık uçlu sorudan elde edilen veriler ise betimsel analiz tekniğine göre analiz edilerek, kullanılmaya hazır hale getirilmiştir.

A. DİN DERSİ ÖĞRETMENLERİNİN FİLMLERİ KULLANMA DURUMLARINA İLİŞKİN BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde önce araştırmaya katılan öğretmenlerin kişisel özellikleri, daha sonra onların filmlerden yararlanma durumlarına ilişkin veriler ele alınarak yorumlanmaya çalışılmıştır.

1. Kişisel Durumla İlgili Bilgiler

Tablo 1: Öğretmenlerin Cinsiyetleri

	F	%
Erkek	62	57,4

Kadın	43	39,8
Cevapsız	3	2,8
Toplam	108	100,0

Araştırmaya katılan öğretmenlerin çoğunluğunu %57,4 (62 kişi) erkek öğretmenler oluşturmaktadır. Bayan öğretmenlerin oranı ise %39,8'dir (43 kişi). 3 katılımcı cinsiyetle ilgili soruyu işaretlememiştir.

Tablo 2: Öğretmenlerin Mezun Oldukları Programlar

	F	%
İlahiyat Programı	80	74,1
DKAB Öğretmenliği Programı	21	19,4
Başka	5	4,6
Cevapsız	2	1,9
Toplam	108	100,0

Araştırmaya katılan öğretmenlerin büyük çoğunluğu (%74,1) İlahiyat Programı mezunudur. DKAB Öğretmenliği Bölümü mezunların oranı ise %19,4'tür. Ankette yer alan "başka" şıkkını 5 öğretmen işaretlemiştir. Bunlardan 2' si Arap Dili ve Edebiyatı, 2'i Yüksek İslam Enstitüsü, 1'i yurt dışı olarak belirtmişlerdir. 2 öğretmen ise mezun oldukları programı belirtmemişlerdir. Bilindiği üzere, Yüksek İslam Enstitüleri 1982 yılında ilahiyat fakültelerine dönüştürülmüştür. Bu programda pedagojik formasyon dersleri de yer almıştır. 1998 yılına gelindiğinde, İlahiyat Fakültelerinde İlahiyat lisans ve İlköğretim DKAB öğretmenliği adıyla iki ayrı program uygulanmaya başlanmıştır. Bunlardan İlköğretim DKAB öğretmenliği bölümünde formasyon dersleri, bu dersler içinde ise "Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı" adlı 4 kredilik bir ders vardır. İlahiyat Lisans Bölümü mezunları ise sonradan formasyon almıştır. Bu programda da söz konusu ders konulmuştur.

Tablo 3: Öğretmenlerin Eğitim Durumları

	F	%
Lisans	69	63,9
Yüksek Lisans	25	23,1
Doktora	12	11,1
Cevapsız	2	1,9
Toplam	108	100,0

Araştırmaya katılan öğretmenlerin büyük çoğunluğu (%63,9) lisans mezunudur. Yüksek lisans mezunu olanların oranı %23,1, doktora mezunu olanların oranı ise %11,1'dir. Yüksek lisans ve doktora eğitimlerini bitirenler birlikte değerlendirildiğinde, araştırmaya katılan öğretmenlerin önemli bir kısmının (%34,2) lisans sonrasında da eğitimlerine devam ettikleri, dolayısıyla bir taraftan mesleklerini yerine getirirken, bir taraftan da akademik çalışma yaparak kendilerini geliştirme çabası içinde oldukları söylenebilir. Nitekim, 2000 yılında yapılan bir araştırmalarda bu oranların %3-4 civarında olduğu (Güngör: 2001), 2006 yılında yapılan bir başka araştırmada ise %27 civarında olduğu gözlenmektedir (Korkmaz G.: 2007).

Tablo 4: Öğretmenlerin Kıdemleri

	F	%
1-5 yıl	12	11,1
6-10 yıl	22	20,4
11-15 yıl	19	17,6
16-20 yıl	18	16,7
21 ve üzeri	37	34,3
Toplam	108	100,0

Araştırmaya katılan öğretmenlerden kıdem bakımından en büyük grubu 21 ve üzeri yıl çalışmış olanlar oluşturmaktadır. Kıdem bakımından yukarıdan aşağıya doğru, 16-20 yıl, 11-15 yıl çalışmış olanların oranı bir birine yakındır. Bu anlamda 10 yıl ve üzeri kıdeme sahip öğretmenlerin tamamı birlikte düşünüldüğünde bunların öğretmenlik mesleğinde belli bir tecrübe kazanmış oldukları söylenebilir. Öte yandan, yapılan analizde kıdem bakımından en uzun süre görev yapmış olan ve mesleğin ilerleyen yıllarında olan öğretmenlerin ise imam hatip ortaokulu ve imam hatip lisesi öğretmenleri olduğu anlaşılmıştır. Henüz mesleğin başlangıcında (1-5 yıl kıdeme sahip öğretmenler) %11'lik bir grubu oluştururken, yine ikinci beş yılında olan öğretmenlerinde de %20'lik bir grubu oluşturduğu görülmektedir. Mesleki kıdem öğretmenlerin değişen öğretim teknolojilerini tanıma ve bunları kullanma durumlarını etkileyebilir. Bu anlamda daha çok kıdeme sahip öğretmenlerin yeni teknolojileri tanımaları bunları kullanma bilgi ve becerilerinin daha güç olacağı beklenebilir. Bunun aksine mesleğin başında olan öğretmenlerin yeni teknolojilere daha aşina olacakları, dolayısıyla bunlardan derslerde daha çok yararlanacakları benlenebilir. Buna ilişkin veriler ilerleyen kısımlarda verilmiştir.

Tablo 5: Görev Yapılan Okul Türleri

	F	%
Düz/Normal Ortaokul	52	48,1
İmam Hatip Orta okulu	18	16,7
İmam Hatip Lisesi	32	29,6
Anadolu Lisesi	5	4,6
Cevapsız	1	0,9
Toplam	108	100,0

Tabloda görüldüğü üzere, araştırmaya katılan öğretmenlerin içerisinde en büyük grubu (%48) normal/düz ortaokulda görev yapanlar oluşturmaktadır. İkinci büyük grubu ise, imam hatip lisesinde görev yapanlar (%29,6) oluşturmaktadır. İmam hatip ortaokulunda görev yapanlar ise %16,7'lik bir oran teşkil etmektedir.

Tablo 6: Girilen Ders Saatleri

	F	%
1-15	8	7,4
16-20	15	13,9
21-25	45	41,7
26 ve üzeri	37	34,3
Cevapsız	3	2,8
Toplam	108	100,0

Öğretmenlerin ders yükü, onların derse hazırlıklı gelme, ödev verme, kontrol etme gibi çeşitli boyutların yanı sıra, öğretim teknolojilerinden yararlanma ve film kullanma durumunu da etkileyebilir. Bu çerçevede yukarıdaki tabloda görüldüğü üzere araştırmaya katılan öğretmenlerin %34,3'ü 26 ve üzeri saat gibi oldukça yüksek sayılabilecek bir ders yüküne sahiptir. Bunun yanı sıra onların yarıya yakınının (yaklaşık %42) ise haftada 21-25 saat ders yükü vardır. Muhtemelen bu öğretmenler haftanın beş günü 5-6 saat derse girmektedirler. 1-15 saat ve 16-20 saat derse girenlerin oranı ise yukarıdaki gruplara göre düşüktür.

2. Din Dersi Öğretmenlerinin Filmlerden Yararlanma Durumları

Bu başlık altında sırasıyla, din dersi öğretmenlerinin; hangi filmlerden ne kadar yararlandıkları, bunları hangi derslerde kullandıkları, bunları seçerken nelere dikkat ettikleri, derslerinde bunlardan nasıl yararlandıkları, eğer yararlanmıyorlarsa, bunların sebeplerinin neler olduğu ve bağlamda ne

a. Din Dersi Öğretmenlerinin Kullandıkları Film Türleri ve Bunların Kullanılma Sıklığı

Tablo 7: Kullanılan Film Türleri ve Kullanım Sıklığı

Film Çeşitleri	Hiçbir zama		Nadiren		Ara sıra		Sıklıkla		Her zaman		Cevapsız		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
Kısa Film / Video	3	2,8	17	15,7	31	28,7	12	11,1	12	11,1	33	30,6	108	100
Çizgi Film	7	6,5	22	20,4	29	26,9	7	6,5	8	7,4	35	32,4	108	100
Klipler	17	15,7	12	11,1	15	13,9	8	7,4	4	3,7	52	48,1	108	100
Belgesel	13	12,0	22	20,4	23	21,3	9	8,3	1	0,9	40	37,0	108	100
Sinema	13	12,0	15	13,9	25	23,1	7	6,5	4	3,7	44	40,7	108	100

tür sorunlar yaşadıkları gibi konular ele alınmıştır. Bahsi geçen tablolar ele alınırken önce genel tablo ortaya konmuş, sonra özel olarak maddelere ilişkin analizler ortaya konmuştur.

Öncelikli olarak araştırmaya katılan öğretmenlerin derslerinde hangi tür filmlerden yararlandığı tespit edilmek istenmiştir. Bu çerçevede onlara sunulan seçenekleri ve kullanma sıklıklarını işaretlemeleri istenmiştir. Buna ilişkin veriler yukarıda gösterilmiştir.

Yukarıdaki tabloda görüldüğü üzere, din dersi öğretmenlerinin kendilerine seçenek olarak sunulan film türleri içerisinde en çok kullandıklarını söyledikleri film türü “kısa filmler/videolar”dır. Bu türden filmleri sıklıkla veya her zaman kullananların oranı %22, ara sıra kullananların oranı yaklaşık %29’dur. Nadiren kullandığını söyleyenler ise yaklaşık %16’dır. Derslerinde çizgi film kullandığını söyleyen öğretmenlerin oranları da bunlara yakındır. Tabloda görüldüğü üzere, öğretmenlerin din öğretiminde en az yararlandıklarını söyledikleri film türleri ise, sırasıyla, “klipler”, belgeseller ve sinemadır. Buradan anlaşıldığı kadarıyla öğretmenler üzerinde herhangi bir kısaltma, düzenleme gerektirmeyen kısa film/videoları daha fazla tercih ediyor gözükmektedirler. Gelişen teknolojik ve iletişim imkanlarla birlikte öğretmenlerin kısa film, çizgi film vb. bulma imkanları da artmıştır. Gerek genel içerikli çeşitli internet sitelerinde, gerekse öğretmenler tarafından oluşturulan materyal paylaşım sitelerinde eğitici nitelikte pek çok kısa film/video bulmak kolaylaşmıştır. (Korkmaz, 2014:177).

Yukarıdaki tabloda görüleceği üzere toplamda %3 ila 16 aralığında değişen bir öğretmen grubu kendilerine sunulan seçenekler içerisindeki film türlerini hiçbir zaman kullanmadıklarını ifade etmişlerdir. İlk bakışta bu oran olumlu bir bulgu olarak değerlendirilebilir. Bununla birlikte, bu soruda araştırmaya katılan öğretmenlerin üçte birinden fazlasının (film türüne göre %30-48) “Derslerinizde hangi film türlerini kullanıyorsunuz?” şeklindeki bu soruyu cevapsız bıraktıkları görülmüştür. Bu bulgu onların söz konusu filmlerden yararlanmadıkları şeklinde yorumlanabilir. Zira az veya çok kullanma durumları söz konusu olsaydı, kendilerine sunulan seçeneklerden birisini işaretlemeleri muhtemeldi. Yine de araştırmaya katılan din dersi öğretmenlerinin yarıdan fazlasının (film türlerine göre oranı ve kullanım sıklığı değişmekle birlikte), din öğretiminde filmlerden yararlanmaya çalıştıkları söylenebilir. Teknolojik imkanların arttığı, öğretim süreçlerinde görsel, işitsel ve hareketli materyallerin önem kazanmaya başladığı günümüz

eğitim süreçlerinde din dersi öğretmenlerinin de bu materyallerden yararlanmaları oldukça önemli bir bulgu olarak değerlendirilebilir. Zira geçmiş yıllarda yapılan bazı araştırmalarda derslerinde film kullandıklarını söyleyenlerin oranı oldukça düşük seviyelerdeydi. Nitekim Aydın'ın araştırmasında DKAB derslerinde TV-video kullandığını söyleyen öğretmenlerin oranı %12 iken (Aydın, 1996), Uçar'ın araştırmasında bu oran %15'tir (Uçar, 1998). Korkmaz'ın araştırmasında bu oranlar %50'ye yaklaşmıştır (Korkmaz, G.: 2007). Dolayısıyla buradan din öğretiminde filmlerden yararlanma durumunun yıllar geçtikçe belli oranda arttığı savunulabilir.

Yapılan çapraz tablo analizinde, filmlerden yararlanma durumu ile bağımsız değişkenler arasındaki ilişkilere bakıldığında; derslerinde film kullandığını söyleyen öğretmenlerin içerisinde bayanların birkaç puan da olsa erkeklerden daha fazla olduğu, ortaokullarda görev yapan öğretmenlerin liselerde görev yapanlara göre daha fazla film kullandıkları, DKAB öğretmenliği bölümü mezunu olan öğretmenlerin ilahiyat fakültesi mezunlarına göre az da olsa, daha fazla filmlerden yararlandıkları tespit edilmiştir. Buradan anlaşıldığına göre, bayan öğretmenler erkek meslektaşlarına göre filmlerden yararlanma konusunda daha isteklidirler. Ayrıca ortaokulda görev yapan öğretmenler liselerde görev yapanlara göre filmlerden daha fazla yararlanmaktadırlar. Ayrıca DKAB öğretmenliği bölümü mezunu olan öğretmenler de diğer meslektaşlarına göre bu konuda daha olumlu bir tablo ortaya koymaktadırlar. Bunda onların meslek öncesi eğitimleri sırasında Öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı dersini almalarının etkisi olmuş olabilir.

b. Din Dersi Öğretmenlerinin Film Kullandıkları Dersler ve Kullanılma Sıklığı

Araştırmaya katılan öğretmenlerin din öğretimiyle ilgili öğrenme alanlarından, başka bir ifadeyle, derslerden hangilerinde daha çok film kullandıklarını tespit etmek amacıyla onlara, bu materyali hangi derslerde kullandıkları sorulmuştur.

Aşağıdaki tabloda görüldüğü üzere, araştırmaya katılan öğretmenlerin filmleri en çok kullandıkları ders türü "Din kültürü ve ahlak bilgisi"dir. Bu derste filmleri her zaman ve sıklıkla kullandığını söyleyenlerin oranı yaklaşık %32, arasına kullandıklarını söyleyenlerin oranı %20'dir. Nadiren kullandığını söyleyenler ise %5,6'dır. Bu dersi "Siyer" izlemektedir ki, buradaki oranlar da bir öncekine yakındır. Siyer dersinin de içinde olduğu seçmeli dersler gurubunda yer alan Kur'an-ı Kerim dersinde filmlerden

Tablo 8: Film Kullanılan Dersler

Dersler	Hiçbir zaman		Nadiren		Ara sıra		Sıklıkla		Her zaman		Cevapsız		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	4	3,7	6	5,6	22	20,4	19	17,6	16	14,8	41	38,0	108	100
Siyer	3	2,8	8	7,4	19	17,6	18	16,7	14	13,0	46	42,6	108	100
Kur'an-ı Kerim	5	4,6	6	5,6	19	17,6	15	13,9	10	9,3	53	49,1	108	100
Temel Dini Bilgiler	7	6,5	10	9,3	14	13,0	9	8,3	5	4,6	63	58,3	108	100
Arapça	3	2,8	8	7,4	14	13,0	2	1,9	5	4,6	76	70,4	108	100
İHL. Meslek Dersleri	4	3,7	3	2,8	6	5,6	9	8,3	2	1,9	84	77,8	108	100

yararlandıklarını söyleyenlerin oranı (her zaman-sıklıkla ve ara sıra dahil) yaklaşık %40'larda iken, Temel Dini Bilgiler dersinde, aynı seçeneklerde bu oranlar %25'lere düşmektedir. Arapça derslerinde filmlerden yararlandıklarını söyleyenlerin oranı %20'lerde, İmam hatip lisesi meslek

derslerinde ise bu oranlar iyice düşmekte ve %15'lere gerilemektedir. Bütün bu bulgular bize, din öğretiminde filmlerin kullanıldığı derslerin daha çok Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi ve Siyer dersleri olduğu, özellikle imam hatip lisesi meslek dersleri ve Kur'an-ı kerim alanlarında film kullanma durumunun oldukça düşük seviyelerde olduğunu göstermektedir. Bu konudaki bir öğretmen görüşü şöyledir: "Kader ünitesinde belgeseller kullanıyorum, Kur'an-ı Kerim dersinde, özellikle harflerin, mahreçlerin öğretiminde dinleme etkinlikleri yapıyoruz", (K, 6-10 yıl, Lisans, DKAB Ö, Ortaokul, 16-20 saat.) Bu durumun nedenlerine ilişkin çeşitli fikirler yürütülebilir. Örneğin Kur'an-ı Kerim dersinin bir beceri dersi olduğu ve zaten fazla film kullanmayı gerektirmediği savunulabilir. Buna karşılık, Din kültürü ve ahlak bilgisi dersinin muhteva bakımından oldukça geniş ve zengin bir yapıya sahip olduğu, dolayısıyla bu dersin içeriğinin doğal olarak film kullanmaya daha çok imkan oluşturduğu söylenebilir. Keza öğretmenlerin yararlanabileceği internet sitelerine bakıldığında da din öğretimi ile ilgili materyal paylaşım sitelerinin de genellikle din kültürü ve ahlak bilgisi öğretmenleri tarafından kuruldukları ve burada pek çok kısa filmin paylaşıldığı görülmektedir.

Seçmeli derslerin mazisi oldukça yenidir. Bununla birlikte, başta Siyer olmak üzere, K. Kerim ve Temel Dini Bilgiler derslerine giren öğretmenlerin de belli oranda da olsa filmlerden yararlandıkları, bu konuda istekli oldukları anlaşılmaktadır. Yukarıdaki tabloda da görüldüğü üzere, bu materyalin en az kullanıldığı alan İmam hatip lisesi meslek dersleridir. Dolayısıyla aslında mazisi diğer derslerden çok daha eski olmasına rağmen, imam hatip meslek dersleri alanında filmlerden yeterince yararlanılmıyor olması tartışılmaya değerdir. Belki bu durum yukarıda sözü edilen internet sitelerinde imam hatip meslek dersleri alanında yeterince film bulunmamasıyla da açıklanabilir. Ancak, gerek öğretmenlik uygulamalarında yaptığımız gözlemler, gerek o alanda görev yapan öğretmenlerle gerçekleştirdiğimiz görüşmeler neticesinde edindiğimiz kanata göre, bazı ihl. meslek dersi öğretmenlerinin genelde derslerinde film kullanma gibi bir ihtiyaç hissetmemeleri, derslerini klasik anlayışla sürdürmeleri bu durumun altında yatan temel nedenlerden olsa gerektir. Nitekim, İhl. meslek dersi öğretmenlerinin yeterlikleri kimi araştırmalarda da tartışılmış ve eksiklikler dile getirilmiştir. (Akyürek, 2012; Koç: 2009, 170). Yapılan çapraz tablo analizlerinde, "*Film/video ile ders işlemenin çok da önemli olmadığını düşünüyorum*" düşüncesinde olan yaklaşık %27'lik bir öğretmen grubunun neredeyse tamamının erkeklerden oluştuğu, bunların kıdeminin 16 ve üzerinde olduğu, bunların ilahiyat fakültesi mezunu olduğu, daha çok imam

hatip ortaokulunda ve liselerinde görev yapanlardan oluştuğu tespit edilmiştir. İmam hatip liselerinin misyonunun ve eğitim kalitesinin tartışıldığı, kimilerince bu kurumlara önemli misyonlar yüklendiği günümüzde, bu bulgular tartışılmaya değerdir.

c. Din Dersi Öğretmenlerinin Filmlerden Yararlanma Amaçları

Araştırmaya katılan öğretmenlerin din öğretiminde filmleri hangi amaçla, hangi sıklıkla kullandıkları da öğrenilmek istenmiştir. Bunu tespit etmek amacıyla, onlara çeşitli seçenekler verilmiştir. Onların bu konuda sorulan soruya ilişkin bulguları gösteren tablo aşağıda verilmiştir.

Tabloda görüldüğü üzere, derslerinde filmlerden yararlandığını söyleyen din dersi öğretmenlerinin çoğunluğu(farklı kullanma sıklıkları olmakla birlikte toplamda %66) bu materyali büyük ölçüde “işlenen konuyu zenginleştirmek, geliştirmek” amacıyla kullanmaktadır. Söz konusu materyali, “işlenen konuyu toparlamak” için kullandıklarını söyleyenlerin oranı ise yaklaşık %60’tır. Dolayısıyla bu gruba giren öğretmenler filmleri daha çok derslerin sonuç bölümünde, öğrenmeleri pekiştirmek amacıyla kullanmaktadırlar. “Yeni konuya dikkat çekmek amacıyla ünitenin/dersin başında” filmlerden yararlandığını söyleyenlerin oranı ise yaklaşık %59’dur. Dolayısıyla bu öğretmenler filmleri daha çok dersin giriş bölümünde yeni ünite ve konulara dikkat çekmek amacıyla kullanmaktadırlar. (Korkmaz, 2014:178). Bu bulgular söz konusu öğretmenlerin derslerinde filmlerden farklı amaçlarla da olsa yararlandıklarını göstermektedir. Dolayısıyla film kullanan söz konusu öğretmenlerin din öğretiminde filmlerin işlevleri konusunda belli bir bilinç düzeyine sahip oldukları savunulabilir.

Aşağıdaki tabloda da görüleceği üzere, bazı öğretmenler (yaklaşık %47) “dersten arta kalan zamanı değerlendirmek için”, bu materyalden yararlandıklarını söylemişlerdir. Zamanı değerlendirme ifadesi bir ölçüde kabul edilebilir bir amaç olarak görülebilir. Ancak yukarıda verilen açık amaçlar varken, bazı öğretmenlerin bunun gibi kapalı bir amacı işaretlemiş olmaları onların, derslerinde öğretim için ayrılan zamanı yerinde ve etkili kullanma konusunda sorun yaşadıkları ve din öğretimi sürecinde bu materyalin kullanılış amaçları konusunda yeterince bilinçli olmadıkları şeklinde yorumlanabilir. Zira öğretim araç ve materyalleri öğretme ve öğrenme yardımcıları olarak da bilinirler. Dolayısıyla öğretme-öğrenme sürecinde kullanılan her türlü araç ve materyalin doğrudan bu amaca yani öğretme ve öğrenmeye katkı sağlaması için kullanılması gerekir. (Yalın, 2000:79, Erden, 1998:61) Bu anlamda söz konusu öğretmenlerin bu konuda

Tablo 9: Filmlerden Yararlanma Amaçları

Amaçlar	Hiçbir zaman		Nadiren		Ara sıra		Sıklıkla		Her zaman		Cevapsız		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
İşlemede olduğum konuyu geliştirmek, zenginleştirmek için kullandım.	1	0,9	6	5,6	27	25,0	30	27,8	18	16,7	26	24,1	108	100
Dersin sonunda üniteyi, konuyu toparlamak için kullandım.	5	4,6	14	13,0	23	21,3	17	15,7	11	10,2	38	35,2	108	100
Yeni konulara dikkat çekmek amacıyla, ders/ünite başında kullandım	6	5,6	15	13,9	22	20,4	19	17,6	7	6,5	39	36,1	108	100
Dersten arta kalan zamanı değerlendirme için kullandım.	17	15,7	24	22,2	15	13,9	6	5,6	6	5,6	40	37,0	108	100
Dersler boş geçmesin diye kullandım.	14	38,0	12	11,1	7	6,5	2	1,9	4	3,7	42	38,9	108	100

yeterince bilinçli olmadıkları savunulabilir. Diğer taraftan söz konusu materyali “*Dersler boş geçmesin diye kullanırım*” diyenlerin oranının %22 civarında olması da oldukça dikkat çekicidir. Gerek bu materyali “*dersten arta kalan zamanı değerlendirmek için kullanırım*” gerekse “*Dersler boş geçmesin diye kullanırım*” şikkını işaretleyen bu öğretmenlerin filmlerin din öğretimi sürecindeki yerini ve işlevlerini yeterince fark edemedikleri, bu materyali gelişi güzel şekilde kullandıkları söylenebilir. Diğer taraftan söz konusu öğretmenlerin ders anlayışlarının da tartışılmaya değer olduğu zira normal şartlarda doğru planlanmış ve etkili şekilde düzenlenmiş bir din öğretimi sürecinde “*dersten arta kalan zaman*” ya da “*boş ders*” diye bir şeyin söz konusu olmayacağı, dolayısıyla söz konusu öğretmenlerin öğretim bilgi, beceri ve tutumlarında bir takım yetersizliklerin olduğu da savunulabilir.

d. Din Dersi Öğretmenlerinin Filmleri Nereden/Kimlerden Temin Ettikleri

Araştırmaya katılan ve derslerinde filmlerden yararlandığını söyleyen öğretmenlerin söz konusu materyalleri nereden/kimden temin ettiklerini öğrenmek amacıyla, onlara bazı seçenekler verilmiş ve kendilerine uygun düşeni işaretlemeleri istenmiştir. Buna ilişkin veriler aşağıda verilmiştir.

Tablo 10: Filmlerin Nereden/Kimlerden Temin Edildiği

	Evet		Kısmen		Hayır		Cevapsız		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
İnternet sitelerinden	57	52,8	29	26,9	6	5,6	16	14,8	108	100
Meslektaşlarımdan	41	38,0	39	36,1	11	10,2	17	15,7	108	100
Öğrencilerden	19	17,6	29	26,9	44	40,7	16	14,8	108	100
Kendim hazırlıyorum	4	3,7	9	8,3	73	67,6	22	20,4	108	100

Tabloda görüleceği üzere, araştırmaya katılan ve film kullandığını söyleyen öğretmenlerin yaklaşık %80'inin bunları çeşitli internet sitelerinden, %74'ü ise de meslektaşlarından temin ettiklerini söylemişlerdir. Bu veriler araştırmaya katılan din dersi öğretmenlerinin internette yararlanma ve meslektaşlarıyla film materyalleri paylaşma konusunda belli düzeyde bir iletişimin olduğu, bu konuda birbirlerine destek oldukları şeklinde yorumlanabilir. Yapılan çapraz tablo analizinde materyal paylaşımında bulunan söz konusu öğretmenlerin genelde bayanlardan oluştuğu ve bunların daha çok DKAB dersine giren ortaokul öğretmenlerin olduğu tespit edilmiştir.

“Öğrencilerimden dersimize uygun film bulurlarsa getirmelerini istiyorum” diyen öğretmenlerin oranı ise %44’lerdedir. Öğretmenlerin kendilerinin de film hazırlayıp hazırlamadıklarını tespit etmek ve film hazırlama konusunda yeterliliği olanları öğrenmek amacıyla sorulan “*Kendim de film hazırlayabiliyorum*” katılanların oranı ise %12’lerde kalmıştır. Buradan da anlaşılacağı üzere, din öğretimi öğretmenleri daha çok hazır film/videoları kullanmayı tercih etmekte, kendileri çok az film hazırlamaktadırlar. Buradan onların sözü edilen konuda kendilerini yeterlik görmedikleri sonucu da çıkarılabilir.

e. Din Dersi Öğretmenlerinin Filmleri Seçerken Dikkat Ettikleri Hususlar

Araştırmada öğretmenlere, “*Din öğretiminde filmleri seçerken nelere dikkat ediyorsunuz?*” şeklinde açık uçlu bir soru sorulmuş, böylece onların bu konudaki bilgi ve yeterlik durumları hakkında dolaylı da olsa fikir sahibi olmak istenmiştir. Bu soruya ilişkin bulgularda öne çıkan görüşlerin yüzdesi alınmamış, sadece her bir gerekçeyi ileri sürülen öğretmen sayısı verilmiştir. Zira bir öğretmen birden fazla gerekçe ileri sürebilmiştir. Yapılan betimsel analizlerde ortaya çıkan tablo şöyledir:

Tablo 11: Filmler Seçilirken Dikkat Edilen Hususlar

Dikkat edilen husus	KİŞİ
Konuya uygunluk	41
Öğrenci özelliklerine uygunluk	27
Öğrenci seviyesine uygunluk	22
Dikkat çekicilik	17
Olumsuz örnek/örtük mesaj	15
Filmin süresi	13
Filmin içeriği	12
Filmin kalitesi	9
Hedeflere uygunluk	6
Ortama uygunluk	3

Öğretim sürecinde yararlanılacak araç ve materyallerin her biri öğrenci için orada bulunmaktadır. Dolayısıyla öğrenmeye katkı sağlamadığı takdirde hangi materyal kullanılırsa kullanılsın, bu gayeye hizmet etmediği sürece, ortaya çıkaracağı diğer olumsuzlukların yanında, sadece emek,

maliyet ve zaman israfı demektir. Bu anlamda din öğretiminde filmlerden yararlanırken, bunların öğretimin hedeflerine, konuya, öğrenci özelliklerine uygun olmasına, filmdeki kahramanların, olayların gerçek durumla ilişkisine, ana fikirlerin açık-anlaşılır olmasına, dikkat çekiciliğine, söz konusu kişilerin konuşmalarının, eşyalarının, kıyafetlerinin ya da filmdeki müziklerin açık-örtük mesajlarına, filmin süresine dikkat edilmesi son derece önemlidir. (Korkmaz, 2014,178). Tabloda görüldüğü üzere araştırmaya katılan öğretmenler (41 kişi) en çok seçilen filmin konuya uygunluğuna dikkat ettiğini söylemiştir. Konuya uygunluk önemli bir kriterdir. Ancak eğitim sürecindeki en temel belirleyici öğretimin hedefleridir. Oysa tabloda buna dikkat ettiğini söyleyen öğretmen sayısı sadece 6'dır. Hedefler dikkate alınarak belirlenmeyen materyallerin neye (bilgi-duygu-değer-beceri) hizmet edeceği gözden kaçırılabilir. Dolayısıyla filmlerden beklenen işlev tam olarak gerçekleşmeyebilir. Bu anlamda filmlerin seçiminde öğretimin hedeflerini değil de konuyu önceleyen bu öğretmenlerin konu/bilgi merkezli bir eğitim anlayışına sahip oldukları söylenebilir.

Tabloda da görüleceği üzere, konuya uygunluktan sonra, 27 kişi öğrenci özelliklerine ve 22 kişi öğrenci seviyesine dikkat ettiğini söylemiştir. Bu bulgu da önemlidir. Buna ilişkin bazı görüşler şöyledir: *“Çocukların seviyesine uygunluğa bakarım” (E, 1-5 yıl, Yls, DKABÖ, Ort, 26 v. saat), “Çocukların ruh ve beden gelişime uygun yapıda olmasına bakarım”, (K, İF, Lisans, İHL,21 üzeri yıl, 26 saat), “Öğrencilerin ilgilerini çekecek videolar olmasına dikkat ederim”. (E, İF, Lisans, İHL,16-20yıl, 1-15 saat), (E,11- 15 yıl, Y Lisans, İlahiyat, ortaokul 16-20 saat.), “Öğrencilerimin ilgi alanlarını göz önünde bulundururum”. (E, 21yıl, Lisans, İlahiyat, ortaokul 1-15 saat.),“Öğrenci düzeyine, bilişsel bilgisine, hazırbulunuşluğuna” (, İF, Lisans, İHL, 11-15 yıl, 26 saat), “Öğrencinin yaşına uygun mu diye kontrol ediyorum”.2, (K, DKAB öğrt., Lisans, ortaokul ,6-10 yıl, 21-25saat),“Öğrencilerin seviyesine uygun olmasına, ilgilerini ve dikkatini çekecek nitelikte olmasına dikkat ederim”. (K, Lisans, İF, ortaokul ,11-15 yıl, 21-25 saat)*

Daha sonra gelen kriterler ise, sırasıyla, “dikkat çekicilik”, “olumsuz örtük mesajlar”, “filmin süresi, içeriği”, “ses ve görüntü kalitesi” olmuştur. Bu konudaki bazı görüşler şöyledir: *“Önceden izlemem gerekiyor” (E,21 ve üzeri yıl, Y. Lisans, İlahiyat, ortaokul 16-20 saat.), “Özellikle kendim izliyorum önce, sonra da” (E, 16-20 yıl, doktora, İF, İHL, 21-25 saat), “Önceden izleyip ona göre izletmek gerek, monoton olmaması gerek, Korkutucu olmayan kendimin de zevk alarak izleyebileceğim, beni de etkileyebilecek olmasına dikkat ediyorum”, (K, İF, Lisans, Ort.,11-15 yıl, 16-20 saat).*

Derslerinde film kullanan bu öğretmenlerin önceden hazırlık yapması ve filmleri kontrolden sonra sınıfa getirmeleri eğitim ilkelerine uygundur. Bu konuda görüş bildiren bazı öğretmenler ise daha hassas noktalara dikkat ettiklerini söylemişlerdir:

“Verilen bilgilerin ve görsel unsurların doğruluğuna dikkat ediyorum”. (K, DKAB Ö., Y. Lisans, Ort.,6-10 yıl, 1-15 saat), *Doğru bilgi veriyor olmasına dikkat ederim.* (K,11- 15 yıl, Y. Lisans, İlahiyat, ortaokul 16-20 saat.), *“Dilinin sadeliğine”,* (İF, Lisans, İHL,11-15 yıl, 26 saat), *Önceden konuya bakış kazandırırım, Kur’an referanslı olmasını temin ederim, özenti bilgilerden ayıklarım.* (E,21 yıl, , Y.Lisans, İlahiyat, İhl ortaokul 21-25 saat.), *“Milli manevi değerlere uygunluğuna, yararlı olup olmadığına bakarım.* (E, İF, Y. Lisans, İHL,16-20yıl, 21-25 saat), *Milli manevi değerlere uygunluğuna,* (K, İF, Lisans, İHL,21 ve üzeri yıl, 26 saat), *İman Esaslarını içermesine, Diyanet ürünü olsun* (E,21 yıl, , Y.Lisans, İlahiyat, İhl. ortaokul 21-25 saat.), *“Dini hassasiyetleri göz önüne alması”* (İF, Lisans, İHL ortaokulu,21 yıl, 26 saat) *“Genel ahlaka ters görüntüler içermemesi”* K, DKAB öğrt., Lisans, ortaokul ,1-5 yıl, 21-25saat, *“Gerçekten öğrencileri iyi ve güzel davranışlara yönlendirmesi ve hatalarını anlamalarını sağlamasına dikkat ediyorum.”* (K, İF, Lisans, ortaokul,16-20 yıl, 21-25 saat), *“İslam tarihi ve itikadına ters düşmeyen film ve çizgi film seçmeye dikkat ediyorum ama bu konuda sıkıntı yaşıyorum. Kenardan görünen bir şeytan görüntüsü bile çocukların dikkatini tamamen dağıtıyor. Hem İslam’a hem eğitim metotlarına uygun bir yapıt olması gerekiyor. Çok ağır olunca da çocuklar sıkılıyor”.* (K, DKAB öğrt., Lisans, ortaokul ,11-15 yıl, 21-25saat), *“Ahlaki olarak iyi bir mesaj vermesine, bağımlılık içeren görüntüler (sigara, alkol, uyuşturucu) içermemesine dikkat ediyorum. İzlediğim film/videolar inanç-itikad esaslarına uygun mu diye bakıyorum.”* (K, DKAB öğrt., Lisans, ortaokul ,6-10 yıl, 21-25saat), *“Müzik ağırlıklı olmamalı, olsa da Batı müziği değil de, klasik, slow ağırlıklı olmalı, Sonucu, mesajı net olmalı, neden izlendiği sonunda anlaşılmalı”,* (E, İF, Y Lisans, Anadolu lisesi,21 yıl, 26 saat).

Burada dile getirilen görüşlerden de anlaşılacağı üzere derslerinde film kullanan bazı öğretmenler filmlerin içeriği ve biçimsel özellikleri konusunda da önemli ölçüde hassasiyete sahiptir. Bu bağlamda onlar söz konusu filmlerin içeriğinin Kur’an ve sünnete, dini, milli, manevi değerlere uygunluğuna, doğru bilgi içermesine, dikkat etmektedirler. Bazı öğretmenler ise özellikle örtük mesajlara dikkat çekmişlerdir. Buna ilişkin görüşler şöyledir:

“Edep, ahlak kurallarına çok dikkat edilmesi ve uygunsuz örnek olabilecek sahnelerin olmaması lazım”, (E, İF, Lisans, İHL,11-15 yıl, 26 saat),

Olumsuz örnek oluşturmamasına bakarım (E, İF, Lisans, İHL,16-20yıl, 21-25 saat), "Öğrenciler için olumsuz örnek olabilecek sahnelerin olup olmadığına bakarım", (K, İF, Y. Lisans, İHL,1-5 yıl, 21-25 saat), (K, İF, Y. Lisans, ortaokul,1-5 yıl, 21-25 saat), İçeriğinde yanlış davranışlara yönlendirecek şeylerin olmamasına dikkat ederim. (E, İlahiyat F., Lisans, Ort.,6-10 yıl, 26 ve üzeri saat), "Bağımlılık içeren görüntüler (sigara, alkol, uyuşturucu) içermemesine dikkat ediyorum". (K, DKAB Ö., Lisans, Ort.,6-10 yıl, 26 ve üzeri saat)

Buraya kadar verilen görüşlerden de anlaşılacağı üzere, derslerinde film kullandığını söyleyen bazı öğretmenlerin söz konusu materyalle ilgili kriterlerden büyük ölçüde haberdar oldukları, dolayısıyla bu konuda belli bir duyarlılığa ve bilince sahip oldukları söylenebilir.

f. Din Dersi Öğretmenlerinin Film Kullanma Konusunda Yaşadıkları Sorunlar

Araştırmaya katılan öğretmenlerin gerek din öğretimi sürecinde filmlerden yararlanırken yaşadıkları sorunları tespit etmek, gerekse filmlerden yararlanmadığını söyleyen öğretmenlerin bu materyalden yararlanmama gerekçelerini öğrenmek amacıyla farklı boyutlara ilişkin yargı cümleleri verilmiş onların bu yargılardan kendi durumlarını yansıtan ifadeleri işaretlemeleri istenmiştir. Bu soruya ilişkin bulgular aşağıda belli tablolar altında ele alınmıştır.

Araştırmaya katılan öğretmenlerden yaklaşık %55'i okullarındaki internet imkanlarının yetersizliği sebebiyle, yaklaşık %40' ise sınıflarında bilgisayar olmadığından dolayı din öğretimi sürecinde filmlerden yararlanamadığını söylemiştir. Sınıflarında projeksiyon olmadığı için film kullanmadıklarını söyleyenlerin oranı da %37'dir. Bu bulgulardan anlaşılacağı üzere, bu gerekçeleri işaretleyen öğretmenler çeşitli teknik eksikliklerden dolayı filmlerden yararlanamadıkları anlaşılmaktadır. Bu konudaki bazı öğretmen ifadeleri şöyledir: "*Sınıflarda projeksiyon yok, bilgisayar yok, her ders bunları hazırlamak çok zaman alıyor. Bu konuda muzdaripim. Bir an evvel akıllı tahta gelmesini istiyorum.*" (K, DKAB Ö., Lisans, Ort.,6-10 yıl, 16-20 saat), "*Bu okulda burada sorulan sorularla ilgili hiçbir şey yapamıyorum. Fatih projesi beklendiği için sınıflarda bir şey yapılamıyor.*" (K, İF, Lisans, ortaokul,16-20 yıl, 21-25 saat).

Öğrencilerinin özelliklerine uygun film/video bulma ve konuya uygun film/video bulma sorunu yaşadığını söyleyenlerin oranları (yaklaşık %44) ise birbirine yakındır. Gelişen teknolojik imkanlarla birlikte, özellikle internet sitelerinde pek çok film/video bulmak mümkündür. Bunların içerisinde doğrudan din öğretimi amacıyla hazırlanmış olanlar (özellikle din öğretimi

Tablo 12: Film Kullanma Konusunda Yaşanan Sorunlar

	Evet		Kismen		Hayır		Cevapsız		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
Okulumuzun interneti yetersiz olduğundan film/video kullanamıyorum	25	23,1	35	32,4	41	38,0	7	6,5	108	100
Sınıflarımızda bilgisayar olmadığından film/video kullanamıyorum	26	24,1	17	15,7	58	53,7	7	6,5	108	100
Sınıflarımızda projeksiyon olmadığından film/video kullanamıyorum	19	17,6	21	19,4	61	56,5	7	6,5	108	100
Konunun özelliklerine uygun film/video bulamıyorum	10	9,3	37	34,3	53	49,1	8	7,4	108	100
Öğrencilerin özelliklerine uygun film/video bulamıyorum	10	9,3	36	33,3	53	49,1	9	8,3	108	100
İnternet kullanmadığımdan film/video bulamıyorum	4	3,7	17	15,7	77	71,3	10	9,3	108	100
Film/video araştıracağım vaktim yok	9	8,3	33	30,6	57	52,8	9	8,3	108	100

paylaşım sitelerinde) bulunmakla birlikte, genelde doğrudan bu amaçla hazırlananlar oldukça azdır. Dolayısıyla din öğretimi öğretmenlerin önemli bir kısmı bu konuda sorun yaşayabilmektedir. Hatta bazı öğretmenlerin bu konuda önerileri de söz konusudur. Buna ilişkin bazı görüşler şöyledir. “*Bu alanda Milli Eğitimin amaçlarına uygun kısa filmlere ihtiyaç var ve bunu Diyanet ve Milli Eğitim yapmalı diye düşünüyorum*”. (E, İF, doktora, İHL,21-25 yıl, 26 saat). Burada dile getirilen taleplerin gerçekleşmesi şimdilik oldukça zor gözükmemektedir, zira bu süreç büyük bir maliyeti ve zamanı gerektirmektedir. Her ne kadar Eğitim Bilişim Ağı (EBA) öğretmen ve

öğrenciler için teknik destek sağlamak amacıyla oluşturulmuşsa da özellikle de din öğretimi alanında henüz pek bir şey yapılamamıştır. Bu noktada din öğretiminde kullanılacak filmler/videolar konusunda temel görev yine öğretmenlere düşmektedir. Zira özellikle internet kaynaklarına çok çeşitli film/video vardır. Bunlardan hangisinin öğrencilerin özelliklerine, hangisinin din alanındaki öğretim konularına uygun olacağına karar vermek yine öğretmenin görevi olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunun için onların hem bu materyalleri seçme, hem de etkili şekilde kullanma becerilerine sahip olmaları gerekmektedir. Yukarıdaki tabloda da görüldüğü üzere, “*İnternet kullanmadığımdan film/video bulamıyorum*” seçeneğini işaretleyen öğretmenlerin oranı yaklaşık %19’dur. Bu bulgu da bize araştırma yapılan örnekleme görev yapan din öğretimi öğretmenlerinin büyük bir çoğunluğunun internet kullanabilme gibi bir sorun yaşamadıkları, bu beceriye sahip oldukları savunulabilir.

“*Film/video araştırarak vaktim yok*” seçeneğini işaretleyenlerin oranı ise %39’dur. Bu bulgu bazı öğretmenlerin film araştırma konusunda zaman sorunu yaşadıklarını akla getirmektedir. Daha önce geçtiği üzere, araştırmaya katılan öğretmenlerin %34’ü, 26 ve üzeri, %42’si de 21-25 saat derse girdiğini ifade etmişti. Bu bulgular bize öğretmenlerin %76 gibi büyük bir çoğunluğunun haftada beş gün dersinin olduğunu göstermektedir. Dolayısıyla ev işleri, çocuklar, diğer meşguliyetler vb. de düşünüldüğünde bazı öğretmenlerin film bulma konusunda zaman sorunu yaşadıklarını belirtmeleri belli ölçüde normal karşılanabilir.

g. Din Dersi Öğretmenlerinin Film Kullanmamaya İlişkin Tutumları

Araştırmaya katılan öğretmenlerin film kullanmama konusundaki tutumları da bir soruyla tespit edilmeye çalışılmıştır. Buna ilişkin üç yargı ifadesi verilerek onlardan işaretlemeleri istenmiştir. Buna ilişkin bulgular aşağıda verilmiştir.

Tabloda görüldüğü üzere, öğretmenlerin yaklaşık %65’i “*Ders saatleri yetersiz film izlemeye vakit yok*” seçeneğini işaretlemiştir. Derse ayrılan zamanın artırılması genellikle tüm öğretmenlerin talep ettikleri bir husustur. Ancak derse ayrılan zamanın niceliği kadar, bu zamanın nasıl geçirildiği yani niteliği de son derece önemlidir. Bilindiği üzere Milli Eğitim Bakanlığı tarafından her ders için öngörülen belli bir ders saati vardır. Öğretmenlere düşen görev bu zamanı en etkili şekilde kullanmaktır. Zamanın etkili kullanımı ise öğrenciler için etkili öğrenme yaşantıları hazırlamakla mümkün olabilir. Buna en çok katkı sağlayacak materyallerden birisi de

film/videolardır. Bu anlamda eğer öğretmenler sadece sözel anlatım/takrirle etkili bir öğretim yapılabileceğini düşünüyorlarsa bu fikir sorundur. Aşağıdaki bulgu da bu değerlendirmeyi destekler niteliktedir.

Tablo 13: Film Kullanmamaya İlişkin Tutumlar

	Evet		Kısmen		Hayır		Cevapsız		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
Ders saatleri yetersiz, film izlemeye vakit yok	25	23,1	48	44,4	26	24,1	9	8,3	108	100
Konuları anlatmak yeterli, ayrıca film/video kullanmaya ihtiyacım kalmıyor	11	10,2	25	23,1	62	57,4	10	9,3	108	100
Film/video ile ders işlemenin çok da önemli olmadığını düşünüyorum	4	3,7	25	23,1	71	65,7	8	7,4	108	100

Yukarıdaki tabloda görüldüğü üzere, araştırmaya katılan öğretmenlerin %33'ü "Konuları anlatmak yeterli, ayrıca film/video kullanmaya ihtiyacım kalmıyor" seçeneğini işaretlemiştir. Söz konusu öğretmenlerin derslerini nasıl işledikleri ayrıca araştırılabilir. Lakin film/video gibi, öğretmene görsel, işitsel vb. çok yönlü destek sağlayan, çağımızın önemli bir materyalini din öğretimi için bir ihtiyaç olarak görmemek tartışılması gereken bir bulgudur. Buradan anlaşıldığı kadarıyla, söz konusu öğretmenler öğretmen tarafından yapılan teorik bir anlatımı, etkili din öğretimi için yeterli görmektedirler. "Film/video ile ders işlemenin çok da önemli olmadığını düşünüyorum" düşüncesinde olan yaklaşık %27'lik bir öğretmen grubunun olması da bu değerlendirmeyi destekler niteliktedir. Yapılan çapraz tablo analizinde bu görüşte olan öğretmenlerin neredeyse tamamının erkeklerden oluştuğu, bunların kıdeminin 16 ve üzerinde olduğu, bunların ilahiyat fakültesi mezunu olduğu, daha çok imam hatip ortaokulunda ve liselerinde görev yapanlardan oluştuğu tespit edilmiştir.

Buna ilişkin bazı görüşler şöyledir: "Film, video kullanımı arttığında öğrencilerin ilgisi de azalıyor. Çok abartmadan yerinde ve zamanında kullanılması doğru. Dönemin çocukları fazla görselle ilgilendikleri için dersleri görsel dayalı olarak işlemek onlar için sıradan olabiliyor"(K, 16-20 yıl, Lisans,

İlahiyat L., Ort, 26 ve üzeri saat, "Öğrenciler film seyretmekten bıkmışlar. Sınıf öğretmenleri bıktırılmış. Faydalı olmadığını gördüm. Artık izletmiyorum. Fakat fırsat bulursam izletirim. Ders zamanı da yetersiz kalıyor. Mesela çağrışı 3 haftada ancak izleriz." (E, Lisans, İF, ortaokul ,16-20 yıl, 26 saat). "Önceden bilgisayarımdan lisede H.Y. filmlerini gösteriyordum. Faydalı oluyordu. Genellikle namaz ve abdestle ilgili filmleri gösterdim. Son dönemde tamamen bıraktım. (E, Doktora, İF, ortaokul ,16-20 yıl, 21-25 saat)

Yukarıda verilen bu görüşler kimi öğretmenlerin derslerde film/video kullanmanın faydalı olmadığı görüşündedirler. Tabi bu görüşlerde onların gerek film seçmede gerekse kullanmada yaptıkları hataları da içermektedir. Buradan söz konusu öğretmenlerin amaç merkezli değil de konu ya da film merkezli gittiklerini anlıyoruz. Örneğin Çağrı filmini kesintisiz izletmek hem zaman hem yönetim bakımından çeşitli sorunlara yol açtığı gibi öğrenciler de bıkkınlığa sebep olabilir. Bu anlamda sorgulanması gereken film kullanmak değil, doğru filmleri doğru şekilde kullanamamak olsa gerektir. Zira filmler uzun olsa bile, eğitsel amaçlarımıza uygun düşen kısımlarını keserek öğrencilere izlettirmek ve gerekli yerlerde sorular sorarak ilave açıklama ve yönergeler vermek, öğrencilerin film hakkına görüşlerine yer vermek daha çok katkı sağlayacaktır.

h. Din Dersi Öğretmenlerinin Filmleri Kullanırken Dikkat Ettikleri Hususlar

Araştırmada öğretmenlere "din öğretiminde filmlerden yararlanırken nasıl bir yol izlersiniz?" şeklinde açık uçlu bir soru sorularak onların film izleme süreçlerine ilişkin bilgi elde etmek istenmiştir. Bu soruya

Yazılan cevaplar belli başlıklar altında listelenmiştir. Söz konusu cevaplar burada incelenirken, yüzdesi alınmayıp, bunları ileri süren öğretmen sayısı verilmekle yetinilmiştir. Yapılan betimsel analizlerde ortaya çıkan tablo şöyledir:

Tablo 14: Film Kullanırken Dikkat Edilen Hususlar

Dikkat edilen husus	Kişi
Soru sormak	33
Açıklama- yönerge vermek	19
Ortam düzenlemek	11

Tabloda görüldüğü üzere, derslerinde film kullandığını söyleyen öğretmenlerin önemli bir kısmı (33 kişi), film izleme sürecinde filmle ilgili soru sorduklarını, bazıları (19 kişi) açıklama yönerge verdiklerini, bazıları

(11 kişi) ise ortam düzenledikleri söylemişlerdir. Verilen bu cevaplar istenilen düzeyde olmasa da din öğretimi öğretmenlerinin önemli bir kısmının film izleme sürecinde yukarıdaki etkinlikleri gerçekleştirmeleri olumlu bir bulgu olarak değerlendirilebilir. Zira eğitici filmler eğlence olsun ya da boş vakit geçirilsin diye kullanılacak materyaller değildir. Din öğretiminde filmlerden yararlanırken bunların doğru şekilde kullanılması, öğretim sürecini zenginleştirebilir, öğrenmeye önemli katkılar sağlayabilir. Bu konuda pek çok etkinlik yaptırılabilir. (Yorulmaz, 2015: s.259-261) Bunun için öğretmenlerin bu materyali en etkili şekilde kullanmaları gerekmektedir (Korkmaz, 2014:179).

Din öğretimi öğretmenlerinin bu konuda dile getirdikleri bazı görüşler şöyledir:

“Filmi baştan sonra ara vermeden izletmiyorum, aralarda durdurarak açıklama yapıyorum, dikkat çekici sorular sormaya çalışıyorum,” (K, DKAB Ö., Lisans, Ort.,6-10 yıl, 16-20 saat).“Durdurup, konu hakkında açıklama yaparım, zaman zaman ileri alıp, bazen de dikkati çekmek için geri alırım, belirtilmesi gerekenleri açıklarım. (E, İF, doktora, İHL,11-15 yıl üzeri yıl, 21-25 saat).“Önce konuyu belirtirim, Ne amaçla izleyeceklerini söylerim, sonra eleştiri yapmasını istiyorum, (K, İF, Y.Lisans, İHL,1-5 yıl, 21-25 saat), “Videoları durdurup ara ara soru soruyorum, kendilerini filmdeki karakterlerin yerine koymalarını istiyorum. Filmi siz yönetseniz nasıl devam etmesini istersiniz gibi sorular soruyorum”. (K, DKAB Ö., Lisans, Ort.,6-10 yıl, 26 ve üzeri saat) “Filmi durdurarak, anlamak ve not almak gerekiyor. Aksi takdirde garip bir konsantrasyon ve boş bir ifade yerini alıyor. O da etkili olmuyor.” (E, 16-20 yıl, doktora, İF, İHL, 21-25 saat) “Arapça film gösterimi sırasında mutlaka filmde örnek cümle yazmalarını isterim. Filmin önemli yerleri hakkında olumlu-olumsuz değerlendirmelerin yapılmasını sağlarım”. (E, İF, Y.Lisans, İHL,21 ve üzeri yıl, 26 saat). “Ön bilgi vererek dikkatlerini toplamaya çalışıyorum, izlerken aralar vererek soru-cevap veya anlatarak pekiştirmeler yapmaya çalışıyorum. Çıkartılan sonuçlar hakkında konuşuyoruz ama genellikle zaman konusunda sıkıntılı olduğumuz için bunu gerçekleştiremeyebiliyoruz”. K, DKAB öğrt., Lisans, ortaokul ,11-15 yıl, 21-25saat)

Bu değerlendirmelerde görüldüğü üzere, derslerinde filmlerden yararlandıklarını söyleyen öğretmenlerden bazıları, film izlerken, bunları ara sıra durduklarını, kimi yerlerde öğrencilere sorular sorduklarını, empati yaptırdıklarını, kimi yerde not aldıklarını, onlardan yorum ve değerlendirme aldıklarını ifade etmişlerdir. Bunlar filmlerin etkili olması için son derece önemli etkinliklerdir. Bu anlamda, çoğunluğu lisans üstü eğitim

mezunu olan söz konusu öğretmenlerin din öğretiminde filmlerden nasıl yararlanılabileceği konusunda diğer meslektaşlarına nazaran daha bilinçli oldukları, dolayısıyla onların gerçekleştirdiği film izleme etkinliklerinin eğitsel amaçlara daha çok katkı sağlayacağı savunulabilir. Bu anlamda yukarıdaki görüşler olumlu ve önemli bulgular olarak değerlendirilebilir. Bununla birlikte, filmle ders işlerken yukarıdakilerden daha farklı uygulamalar yapan öğretmenlerin de olduğu söylenebilir. Buna ilişkin bazı görüşler şöyledir:

“Gösterdiğim film/video hakkında önceden kısa bir bilgi veriyorum. Bazen durdurup gerekli açıklamalar yapıyorum. Sonradan değerlendirmesini yaptığım oluyor (E, İF, Lisans, İHL,21-25 yıl, 26 saat). “Ara-sıra açıklamalar yaparım” (E, İF, Lisans, İHL,16-20yıl, 21-25 saat),“Gerekli yerlerde durdurup yorum ve açıklama yaparım”, (E,16-20 yıl, Lisans, İlahiyat, ortaokul 16-20 saat.)“Açıklama yapmak için bazen durdururum” (E, İF, Lisans, İHL,15yıl, 21-25 saat) “Öğrencinin dikkatini izleyeceğimiz görsele çekiyorum, bazı yerlerde durdurup açıklama yaparım, (E, Lisans, İF, ortaokul ,16-20 yıl, ? saat)

Burada görüldüğü üzere, söz konusu öğretmenler film izlerken, film öncesinde veya izleme sürecinde, filmleri ara sıra durdurduklarını ve açıklamalar yaptıklarını belirtmişlerdir. Bu işlemler önemlidir. Ancak yine de söz konusu etkinliklerin daha çok öğretmen merkezli yürütüldüğü yani, filmle öğretimin, filmden çıkarılacak mesajların, ana fikirlerin öğretmen tarafından bulunduğu, öğrencilerin ikinci planda kaldıkları bir sürece dönüştüğü savunulabilir.

i. Din Dersi Öğretmenlerinin Kullandıkları Filmlerin Niteliği

Araştırmaya katılan öğretmenlerin gerek din öğretimi sürecinde yararlandıkları filmlerin niteliğini dolaylı da olsa sorgulayabilmek amacıyla, onlara bazı ifadeler verilerek, bunlara katılıp katılmadıkları sorulmuştur.

Aşağıdaki tabloda görüldüğü üzere, öğretmenlerden *“Film/video izlenen dersleri öğrenciler hafife alıyor, önemsemiyor”* görüşüne katılmayan öğretmenlerin oranı %50 civarındadır. İlk bakışta bu önemli bir bulgu gibi görülebilir. Ancak bu soruya katılanların oranının %42 olması düşündürücüdür. Dolayısıyla buradan araştırmaya katılan öğretmenlerin yarıya yakınının kullandıkları filmlerin bir şekilde sorunlar da içerebildiği söylenebilir. Zira öğrencilere izletilen filmler, öğrenci özelliklerine, din öğretiminin hedeflerine uygun olan, içerik ve teknik özellikler bakımından uygun olsaydı bu tür sorunların daha az yaşanması beklenirdi. Aynı şekilde *“Film/video ile işlenen derslerde öğrenciler kötü örnekleri de öğreniyor”* ifadesine, katılmayanların oranı %64’lerde iken, tamamen veya kısmen

Tablo 15: Filmlerin Niteliği

	Evet		Kısmen		Hayır		Cevapsız		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
Film/video izlenen dersleri öğrenciler hafife alıyor, önemsemiyor	4	3,7	42	38,9	55	50,9	7	6,5	108	100
Film/video ile işlenen derslerde öğrenciler kötü örnekleri de öğreniyor	6	5,6	23	21,3	69	63,9	10	9,3	108	100

katıldığını söyleyen öğretmenlerin oranının %27’lerde olması da bu görüşü destekler niteliktedir. Normal şartlarda filmleri kullanan öğretmenlerin bu materyalin içeriğini de iyi incelemeleri ve olumsuz örneklerden, örtük mesajlardan arındırmış veya arınık olanları seçmiş, kullanmış olmaları beklenirdi. Buradan bu sorunu dile getiren öğretmenlerin film seçimi konusunda yeterlik sorunları olduğu savunulabilir.

Sonuç ve Öneriler

Teknoloji çağı da denilen günümüzde, din öğretimi süreçlerinde öğrencilerin birden çok duyu organına hitap edecek araç ve materyallerin kullanılması son derece önemlidir. Bu materyallerden birisi de film/videolardır. Bu materyal türü öğrencilere ses, görüntü, hareket vb. yönden uyarıcılar sunarak daha kalıcı öğrenmelerin gerçekleşmesine katkıda bulunabilir. Bu anlamda Din öğretimi öğretmenlerinin söz konusu materyalden yararlanmaları da günümüz şartlarında önemli bir ihtiyaçtır denebilir. Bu çerçevede bu çalışmada Kayseri kent merkezinde (Melikgazi, Kocasinan ve Talas ilçelerinde) görev yapan 108 din dersi öğretmenin filmlerden yararlanma durumu ele alınmıştır.

Elde edilen bulgulara göre, çalışmaya katılan öğretmenlerin yarısından biraz fazlasının din öğretiminde filmlerden yararlandıklarını ifade ettikleri anlaşılmıştır. Bu bulgu geçmişte yapılan araştırmalarla mukayese edildiğinde önemlidir. Zira buradan hareketle din öğretiminde filmlerden yararlanma durumunun geçmiş yıllara göre önemli oranda arttığı söylenebilir. Bununla birlikte, bazı öğretmenlerin “öğrenciler film izlenen dersleri hafife alıyor, önemsemiyor”, “Film/video ile işlenen derslerde öğrenciler kötü örnekleri de öğreniyor” gibi sorunları ifade etmeleri, onların kullanımına ilişkin olumsuz yargıya sahip oldukları veya bu materyalin

seçimi ve uygulama süreçlerinde yeterlik sorunlarının olduğunu akla getirmiştir.

Derslerinde film kullandığını söyleyen din dersi öğretmenlerinin en çok kullandıklarını söyledikleri film türü “kısa filmler/videolar”dır. Bunu “çizgi filmler” izlemektedir. Onların din öğretiminde en az yararlandıklarını söyledikleri film türleri ise, sırasıyla, “klipler”, belgeseller ve sinemadır. Bunda, internet imkanlarının artması ile kısa video/film bulmanın kolaylaşmış olmasının etkili olduğu düşünülmektedir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin filmlerden en çok yararlandıkları ders türü “Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi”dir. Bunu “Siyer” ve “Kur’an-ı Kerim” izlemiştir. En az film kullanılan öğretim alanı İmam Hatip Lisesi Meslek dersleri olmuştur. Dolayısıyla, derslerinde film kullanan öğretmenlerin daha çok ortaokul öğretmenleri olduğu, imam hatip lisesi ve imam hatip ortaokulunda görev yapan ve kıdemce de daha yüksek olan bazı öğretmenlerin derslerinde filmleri kullanmadıkları anlaşılmıştır.

Araştırmaya katılan ve derslerinde film kullandığını söyleyen öğretmenlerin bu materyali daha çok “işlenen konuyu zenginleştirmek, geliştirmek” için kullandıkları anlaşılmıştır. Bunu “dersin sonunda üniteyi, konuyu toparlamak” ve “yeni konuya dikkat çekmek” amaçları izlemiştir. Bununla birlikte azımsanmayacak bir öğretmen grubunun bu materyalin işlevini bilmediği “dersler boş geçmesin diye” kullananların da olduğu anlaşılmıştır. Söz konusu öğretmenlerin filmleri daha çok meslektaşlarından ve internet sitelerinden temin ettikleri anlaşılmıştır. Bu noktada DKAB dersi öğretmenlerinin bu konuda daha çok ilgili olduğu, materyal paylaşımı konusunda söz konusu öğretmenlerin özellikle ihl. Meslek dersi öğretmenlerine göre daha duyarlı oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmaya katılan öğretmenler din öğretiminde film seçerken, en çok seçilen filmin “konuya uygunluğuna” dikkat ettiklerini söylemişlerdir. Bunu “öğrenci özelliklerine ve seviyesine uygunluk” izlemiştir. Daha sonra gelen kriterler ise, sırasıyla, “dikkat çekicilik”, “olumsuz örtük mesajlar”, “filmin süresi, içeriği”, “ses ve görüntü kalitesi” olmuştur.

Film izleme sürecinde kimi öğretmenler, film izlerken, bunları ara sıra durduklarını, kimi yerlerde öğrencilere sorular sorduklarını, empati yaptırdıklarını, kimi yerde not aldıklarını, onlardan yorum ve değerlendirme aldıklarını ifade etmişlerdir. Dolayısıyla söz konusu öğretmenlerin film izleme süreci konusunda daha bilinçli oldukları düşünülmektedir. Bununla birlikte bazı öğretmenlerin filmlerle ilgili

açıklamaları, ana fikir ve sonuçları daha çok kendilerinin söyledikleri öğrencileri ikinci planda gördükleri sonucuna ulaşmıştır.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin film kullanma konusunda en çok yaşadıkları sorun, bazı okullardaki internet ve bilgisayar yetersizliğidir. Derslerinde film kullanmayan öğretmenler, (bazı kullanan öğretmenler de aynı gerekçeleri dile getirmiştir) “ders saatlerinin yetersizliğini”, “konuları anlatmanın yeterli olduğunu”, filmle ders işlemenin pek de önemli olmadığını” bu duruma gerekçe gösterdikleri anlaşılmıştır.

Derslerinde film kullandığını söyleyen öğretmenlerin daha çok bayanlardan oluştuğu, bunların daha çok ortaokullarda görev yaptığı, DKAB öğretmenliği bölümü mezunu olan öğretmenlerin ilahiyat fakültesi mezunlarına göre daha çok film kullandığı tespit edilmiştir. Film kullanma durumu ile ders yükleri bakımından dikkate değer bir farklılık gözlenmemiştir.

Bu sonuçlar ışında şu öneriler dile getirilebilir: Din öğretimi alanında filmlerin yeri, işlevleri, nasıl seçileceği ve kullanılabilceği konularında öğretmenlere hizmet içi eğitim çalışmaları yapılabilir. Bu konuda özellikle imam hatip meslek dersleri öğretmenleri üzerinde yoğunlaşılabilir.

Başta ihl. Meslek dersleri olmak üzere, din öğretimi alanına ilişkin filmlerin toplandığı paylaşım sitelerinin sayısı artırılabilir. Bu konuda özellikle MEB Din öğretimi genel müdürlüğü çalışmalar yapabilir. Söz konusu kurumlar gerek DKAB ve seçmeli dersler gerekse İHL meslek dersleri için film/video örneklerinin yer aldığı, bunlar seçilirken, kullanılırken nelere dikkat edileceği, nasıl bir yol izleneceği konusunda ilke ve tekniklerin yer aldığı sanal ortamda bilgi ve paylaşım bankaları oluşturabilir. Bu konuda başka araştırmalar da yapılabilir.

KAYNAKÇA

- DOĞAN R.; TOSUN, C., (2003) Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretimi, PegemA yay. Ankara.
- AKYÜREK, S. (2010) Din Eğitiminin Alt Bilim Dallarına İlişkin Bir Analiz” Kuram ve Eylem Yönüyle Din Eğitiminin Teolojik ve Felsefi Temelleri Sempozyumu Bildiriler Kitabı, Konya İlahiyat Derneği, (95-113)
- AKYÜREK, S., (2003). Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi derslerinde kavram haritalarının kullanımı. Değerler Eğitimi Dergisi, 1 (3), 65-85.

- AKYÜREK, S., (2012). İmam-Hatip Lisesi Meslek Dersi ile Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi Dersi Öğretmenlerinin Eğitim-Öğretim Yeterliklerine İlişkin Algıları, DED, S.23, C.10, 7 – 47.
- AYDIN, M. Şevki. (1996). Din Dersi Öğretmenlerinin Pedagojik Formasyonları, Kayseri: Erciyes Ü. Yay.
- BİLGİN, B.& SELÇUK, M. (2000). Din Öğretimi Özel Öğretim Yöntemleri, Ankara Gün Yay.
- DOĞAN, R. & TOSUN, C.(2002). Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretimi (İlköğretim 4. ve 5. Sınıflar İçin), Ankara: PegemA Yay.
- ERDEN, M.&AKMAN Y. (1998). Gelişim-Öğrenme-Öğretme, Eğitim Psikolojisi, Ankara: Arkadaş Yay.
- ERDEN, M. (1998). Öğretmenlik Mesleğine Giriş, İstanbul: Alkım Yay.
- GÜNGÖR, A. (2001). İlköğretim Okulları II. Kademe DKAB Dersi Öğretmenlerinin Ölçme ve Değerlendirme Sorunları, Yayınlanmış Y. Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri
- KOÇ A. (2009), İmam Hatip Lisesi Meslek Dersleri Öğretmenlerinin Yeterlikleri Üzerine Bir Araştırma, C.Ü. İlahiyat Fakültesi Dergisi, XIII/2 - 2009, 131-174
- KORKMAZ, G. (2007) İlköğretim DKAB Öğretmenlerinin Çalışma Yapraklarını Kullanma Durumları, Erciyes Ün. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Y. Lisans tezi.
- KORKMAZ, M. (2014) Din Öğretimi Teknolojisi ve Materyal Geliştirme, Kayseri, Tezmer yay.
- KOŞAR, E. & DİĞERLERİ (2003). Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme, Ankara: PegemA Yay.
- ÖZDEMİR, Ş. (1998). Orta Öğretimde Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Derslerinde Öğretmenlerin Yardımcı Ders Araç ve Gereçleri Kullanma Durumu Orta Dereceli Okullarda Yürütülen Din Eğitim Öğretiminin Problemleri Sempozyumu içinde (s.166-188). Kayseri: İBAV Yay.
- ÖZDEMİR, Ş. (2004). Malatya Özel İlköğretim Okulları Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersinde Yardımcı Araç Gereç Kullanım Düzeyi. Z.Ş. Arslan (Ed.), Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Çalışma Toplantısı-I içinde (52-73). İstanbul: Dem Yay.
- UÇAR, R. (1998). Lise Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Programının Uygulamasındaki Problemler, Yayınlanmamış Y. Lisans Tezi, E.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.
-

- YAKAR, H.G. (2013), "Sinema Filmlerinin Eğitim Amaçlı Kullanımı: Tarihsel Bir Değerlendirme" Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi Sayı 19 (2013-1) 21-36.
- YALIN, H. İ. (2000). Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme, Ankara: Nobel Yay.
- YORULMAZ, B. (2015), Sinema ve Din Eğitimi, Dem Yay. İstanbul.
- YORULMAZ, B., (2013). "Din Eğitimine Yardımcı Bir Araç Olarak "Tebliğ Filmleri": "Horton Hears A Who" Örneği, M.Ü. İlahiyat Fakültesi Dergisi 44 (2013/1), 247-262.

bilimname XXXIII, 2017/1, 64-66
Arrival Date: 13.03.2017, Publishing Date: 29.05.2017
doi: <http://dx.doi.org/10.21646/bilimname.2017.17>

THE USAGE OF FILMS AS A TEACHING MATERIAL BY RELIGIOUS EDUCATION TEACHERS*

Mehmet KORKMAZ^a

Extended Abstract

Introduction and Purpose of the Study

With the development of technological possibilities, the number of teaching materials that can be used in religious education has increased. One of these materials is films/videos. Films/videos can make lessons more fun and educational, and it can offers to students a rich learning experience. For this reason, effective use of this material by the religious teachers can contribute to the reduction of problems such as indifference, reluctance and boredom in religious education. The main purpose of this research was to assess use of films/videos as teaching materials by the Religious Education teachers. In this context, some questions asked are;

- 1-How much did they use the films in the process of Religious instruction?
- 2-Where did they get them?
- 3-What kind of films did they use most?
- 4-What are they paying attention to when choosing them?
- 5-How they did they benefit during the lessons?
- 6-What kind of problems they have experienced in this process? And similar questions are asked and answered

Method

The research is a survey model that describes the current situation. In the study datas were gathered by questionnaire on 108 Religious Education

---

* This article has been presented by the author in the International Symposium on Cinema and Religion in Istanbul on May 21-23, 2015 as "Religious Education Teachers' Use of Movies as a Teaching Material."

^a Assoc. Prof., Erciyes University Theology Faculty, mkorkmaz@erciyes.edu.tr

Teachers in Kayseri province. 57 %of the participants are men and 40 %are women. 21 IBM SPSS (Statistical Package for Social Sciences) software program was used to test hypotheses generated for the purposes of research. Quantitative analyses methods (means, percentages), were used in analyzing the data.

Results and Discussion

According to this research results were made in Kayseri sample, half of the participant teachers use films their lessons. Most used film type is short films/videos. The type of lesson that most used films is "Religion Culture and Moral Knowledge". The least used course is İmam Hatip High School Teachers who use movies in their lessons are mostly secondary school teachers. Female teachers use this material more often than male teachers. Teachers use this material to further "enrich and improve the subject matter". Teachers provide films mostly from colleagues and internet sites. When the teachers choosing films in religious instruction, they were paying attention to the content compliance. The problem that most of the teachers who participated in the research is internet and computer inadequacy in some schools.

Some of the results obtained in the research are; a little more than half of the teachers of Religious Education who participated this research told that they use films in their lessons. According to this data and researches done in the past years. Religious Education Teachers' usages of films have increased to a certain extent. Religious Education teachers say that they use videos and short films mostly. They are followed by cartoons. Religious Education teachers said that the least useful types of films are clips, documentaries and movies. It is though that the increase of internet opportunities and the ease of finding short videos and films are effective. The type of lesson that teachers who participate the research most benefit from films are 'Religious Culture and Moral Knowledge', Life Of Prophet Muhammed and Quran followed it. The least film is used occupational lessons in Imam Hatip High School. Teachers use this material to encourage and develop the topics. Monitoring the unit at the end of the lesson, summarize the subject and purchase the new knowledge aims follow them. However some of the teachers use them not to leave lessons empty. Some teachers don't know functions of films and they misuse them in their lessons. It is thought that teachers who say, that they use films in their lessons, provide films from their colleagues and internet sites. Very few teacher make or edit a film. It is concluded that Religion and Moral Knowledge Teachers are more sensitive

about sharing films and materials than Imam Hatip High School teachers. Teachers who participated this research say that they pay attention to context compliance most. To be suitable for students' features and grade follow them. To be spectacular, negative implicit messages, duration, content, voice and image quality follow it. A little number of teachers say that they choose films according to the teaching aims and functions.

While using films at lessons some of the teachers express that they sometimes pause the films and ask questions in some parts. The others ask students to emphasize with them, some of them want students to take notes, make comments and evaluate films. So it is thought that the teachers being talked about are more conscious about the film watching process.

The problem that most of the teachers who participated the research faced with is inadequacy of internet and computer in some schools. Some of the teachers have said that they have not benefitted from these kind of materials because of the inadequacy of the class hours, the fact that it is enough to tell the subjects unimportance of using films during lessons.

These suggestions can be expressed in the light of these results. In-service training can be done by the teachers in the subjects place, functions and how to choose the films in the field of religious education. The issue can be focused especially on teachers Imam Hatip High School lessons. It is possible to increase the number of sharing sites where films related to the field of Religious Education especially Imam Hatip High School lessons are collected.

The Ministry Of National Education, The General Directorate Of Religious Education can work on this subject. Information banks and exchange banks can be created in virtual environment where the institutions, religious culture and moral knowledge and elective courses, film samples for Imam Hatip High School lessons take place and principles and techniques about how to be watched while they are selected and used.

Further research can be done in this subject.

Keywords: Religious Teachers, Religious Education, Films/Videos.

